

Μάτσειος Αντ.

Ὁ Βασιλικός (1860 ;)

ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Κύριον σκοπὸν ἔλαβον εἰς τὸ δράμα τοῦτο τὴν παράστασιν εἰκόνας, ἴσως ὑπερβαλλούσης (ὡς ἀπαιτεῖται εἰς τὰ πρὸς σκηνὴν προσδιωρισμένα ποιήματα, ὡς αἱ διαστάσεις ἀνάγκη νὰ εἶναι μείζονες τοῦ φυσικοῦ, καθάπερ αἱ τῶν ζωγραφημάτων διὰ ὑψηλὰς προσδιωρισμέναι θέσεις), τὴν παράστασιν, λέγω, εἰκόνας τοῦ τε χαρακτηῖρος καὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς ἐποχῆς, ἐν ἣ ὑποτίθεται ὅτι ἡ πρᾶξις ἔλαβε χώραν. Τὸ παρὸν ὅθεν δύναται μᾶλλον νὰ ὀνομασθῇ ἱστορικὴ μυθιστοριογραφία δραματικῶς παριστανομένη ἢ κωμῶδια καὶ τούτου ἕνεκα τῷ ἀπέδωκα τὸ γενικὸν ὄνομα Δράματος ὡς ἐπὶ τούτου ἠκολούθησα μᾶλλον τὴν γερμανικὴν, ἰσπανικὴν, καὶ ἀγγλικὴν σχολὴν, ἢ τὴν γαλλικὴν καὶ ἰταλικὴν. Διητηρήσα ὅμως τὰς δραματικὰς ἐνότητας, καίτοι παραβιασθείσας εἰς τὸ μέγιστον μέρος τῶν γερμανικῶν, ἰσπανικῶν καὶ ἀγγλικῶν δραμάτων. Ἐπραξα δὲ τοῦτο οὐχὶ ἐκ προμελέτης, ἀλλ' ἀφορῶν πάντοτε εἰς τὴν πιθανότητα ἀπέφευγον αἰσθηματικῶς πως εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ποιήματός μου πᾶν ὅτι ἠδύνατο νὰ τὴν ἀθετήσῃ.

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ὑπάρχουσι δραματικὰ συγγράμματα μεγίστης ἀξίας καὶ μεγάλου ἐνδιαφέροντος, ἐν οἷς οἱ κανόνες τῆς ἐνότητος κατὰ μέγα μέρος ἀθετοῦνται· ἀλλὰ νομίζω ὅτι εἶναι ἐπίσης ἀναντίρρητον ὅτι τὰ τόσον ἐνδιαφέροντα συνθέματα πολὺ μᾶλλον ἠθελον ἐνδιαφέρει, ἐὰν οἱ συγγραφεῖς αὐτῶν ἐπετύγχανον τῆς μὴ παραβάσεως τῶν κανόνων τούτων, ὡς εἰς τὸ μέλλον συντεινόντων πρὸς διατήρησιν τῆς πιθανότητος, ἵνα ὁ θεατὴς ἀπατᾶται ὅσον ἔνεστιν ἐκ τῶν ἐνώπιον αὐτοῦ παριστανομένων καὶ νομίζῃ ὅτι παρίσταται σχεδὸν εἰς ἀληθῆς συμβάν. Εἰς τὸ παρὸν δὲ σύγγραμμα μοὶ φαίνεται νὰ προκύπτῃ ὅτι ἀπεμακρύνθη τῶν φυσικῶν ἐνοτήτων τοῦ τόπου καὶ χρόνου ὅσα οὐδεμία προῆλθεν ἐκ τούτου εἰς τὴν πιθανότητα βλάβῃ. Οὕτω δὲ αἱ ἐκ τῆς ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ δράματος διακοπαὶ τοῦ χρόνου ὑβραχυτέρου

τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὥρων) ἢ ἔλαβον χώραν μόλις εἰς τὰς διακοπὰς τῶν πράξεων, ὡς ὁμοίως καὶ αἱ μεταβολαὶ τῆς σκηνης.

Ἐκ τῶν λεχθέντων ὅθεν δύναται τις νὰ συμπερανη ὡς ἀναγκαίους εἰς τὴν δραματοποιίαν τοὺς ἐπομένους κανόνας, πρὸς διατήρησιν τῆς πιθανότητος:

1ον. Ἐνότητα πράξεως μὴ διακοπτομένης ὑπὸ ἐπεισοδίων ἀλλοτρίων τῆς ὑποθέσεως καὶ μὴ τεινόντων πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ κόσμον, καὶ τούναυτιον ἐπισυρόντων ἐφ' ἑαυτῶν τὸ ἐνδιαφέρον πρὸς βλάβην τοῦ κυρίου ἀντικειμένου.

2ον. Ἐνότητα χρόνου εἰς τὴν τῆς πράξεως ὑποκειμένην καὶ διαρκείας τοιαύτης, ὥστε τὰ πρόσωπα οὐδεμίαν νὰ ἐπιδέχονται μεταβολήν, εἴτε ἡθῶν, εἴτε ἐτῶν, εἴτε παθῶν, εἴτε χαρακτήρος· μεταβολαί, μὴ λαμβάνουσαι χώραν φυσικῶς παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, εἰμὴ μετὰ πολλοῦ χρόνου παρέλευσιν.

3ον. Ἐνότητα τόπου πρὸς τὴν τοῦ χρόνου ἀνάλογον. Προσέτι,

4ον. Τοῦ παραπετάσματος ὑφουμένου ἢ σκηνη νὰ μὴν ἀμετάβλητος.

5ον. Τὰ πρόσωπα νὰ μὴ παρησιάζονται εἰς τὴν σκηνην διὰ μόνην τὴν θέλησιν τοῦ δραματοποιοῦ, ἀλλὰ νὰ φαίνεται ὅτι εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται φυσικῶς.

6ον. Νὰ μὴ γίνονται εἰς τὸ λογικὸν τέλος τοῦ δράματος περιτταὶ προσθήκαι, ἢ βλάπτουσαι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ δράματος²⁾.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦ ἐλαχίστου συγγράμματος ὁ συγγραφεὺς ἤθελε λείπει τῆς ἐπαγγελίας του, ἐὰν δὲν προέθετο ὡς κύριον σκοπὸν τοῦ κινήματός του τὴν ὠφέλειαν συνάμα μετὰ τῆς τέρψεως, *lectorem delectando pariterque monendo,*

1) Λέγων ὅτι ἡ διάρκεια τοῦ δράματος εἶναι εἰκοσιτεσσάρων ὥρων δὲν ἐννοῶ ὅτι ἡ ἐνότης τοῦ χρόνου δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίῃ τὴν αὐτὴν διάρκειαν, ὡς πολλοὶ διατείνονται. κακῶς μεθερμηνεύοντες τὸν Ἀριστοτέλην, δύνανται ἡ ἐνότης τοῦ χρόνου νὰ ἐκταθῇ καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ βλαφθῇ ἡ πιθανότης, ἀλλὰ ἀνέφερον τὰς εἰκοσιτεσσαράς ὥρας, διότι τοσαύτη εἶναι ἡ διάρκεια τοῦ παρόντος δράματος.

2) Παρεβιάζετο ὁ αὐτὸς λογικώτατος κανὼν, ἐὰν ἐπὶ τὸ παρὸν δράμα προσετίθετο ὁ γάμος ἢ αἱ προετοιμασίαι τοῦ γάμου, ἢ ὁμιλίαι περὶ αὐτοῦ καὶ ὁμοίως ἤθελε φέρει ἀντίθετον τῶν χαρακτήρων, ἐὰν συνδιελέγετο ὁ πενθερὸς μετὰ τοῦ νυμφίου.

προσεπάθησα εἰς τὸ παρὸν δράμα νὰ ἐπιτύχω τοῦ σκοποῦ τούτου, εὐελπιζόμενος ὅτι δὲν ἔσφαλα αὐτοῦ ὅπως οὖν, καὶ ὅτι ὁ ἠθικὸς σκοπὸς γίνεται δῆλος εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀνευ προοιμιοειδῶν εἰδοποιήσεων, αἵτινες ἤθελον τοῦ ἀφαρπάσει τὸν καλὸν προσδιορισμένον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ δράματος, ἴσως ὑπερβαλλόντος σχοινοτενοῦς, ἀλλ' ὅπερ ἀποπειρόμενος νὰ ἐπιβραχύνω ἐφοβούμενη μήπως, μὴ ἀναπτυσσομένων δεόντως τῶν χαρακτήρων τῶν προσώπων, τῶν περιγραφῶν τῆς ἐποχῆς, τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων, ἤθελον ἀποτύχει τοῦ προοιμιοειδῶς τῆς ὠφελείας σκοποῦ, πρὸς δὲ καὶ ἐκείνου τῆς τέρψεως.